

Sygn. akt VI U 1699/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2017 r. w Bydgoszcy

na rozprawie

odwołania: M. K.

od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w B.

z dnia 19 czerwca 2015 r., numer(...)

w sprawie: M. K.

przeciwko: Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w B.

o wojskową rentę rodzinną

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej M. K. prawo do wojskowej renty rodzinnej po zmarłym ojcu F. K. od dnia (...)r. na stałe,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
- 3) zasądza od Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonej M. K. prawa do renty rodzinnej wojskowej z tytułu niezdolności do pracy po zmarłym ojcu F. K..

Organ rentowy powołał się na przepisy ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin w związku z art.68 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Wojskowy organ emerytalny dokonując oceny sprawy w kontekście stanu prawnego stwierdził, że brak jest podstaw do przyznania i wypłaty wojskowej renty rodzinnej z tytułu niezdolności do pracy, albowiem Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem Nr 04006 z dnia 08.06.2015 r. uznała, że Pani M. K. jest całkowicie niezdolna do pracy, jednakże całkowita niezdolność do pracy powstała po 16-tym i 25-tym roku życia tj. po 21.11.1976r.

Odwołanie od tej decyzji złożyła ubezpieczona. Wskazała, że jest całkowicie niezdolna do pracy a ta niezdolność powstała w dzieciństwie.

Skarżąca wniosła o zmianę decyzji i przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym (...) ojcu F. K. od dnia złożenia wniosku oraz o zasądzenie kosztów procesu. Ubezpieczona nzarzuciła organowi rentowemu:

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez oparcie się przez organ rentowy w całości na merytorycznie wadliwym orzeczeniu Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 08 czerwca 2015r., w którym błędnie stwierdzono, że Pani M. K. jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, a niezdolność ta wystąpiła po 16 i po 25 roku życia, tj. po 21 listopada 1976r.
- naruszenie prawa materialnego:
- art. 68 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z art. 24 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że całkowita niezdolność do pracy odwołującej się powstała po 16 i po 25 roku życia podczas gdy jej całkowita niezdolność do pracy powstała wcześniej i istniała już od dzieciństwa.

Ubezpieczona wniosła o przeprowadzenie dowodów z powołanych dokumentów oraz zeznań świadków a także o powołanie dowodu z opinii biegłych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, powołując się ponownie na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona M. K. urodziła się (...) Jako dziecko ze stwierdzonym upośledzeniem umysłowym, uczęszczała do Szkoły (...) w B.. Po jej ukończeniu podjęła naukę w (...) Szkoły Zawodowej (...) w B. na kierunku krawiectwo. Ze względu na poziom nauczania w tej placówce, jak również ze względu na upośledzenie zainteresowanej szkoły tej nie ukończyła. Próby podejmowania zatrudnienia również nie przyniosły zamierzonych skutków. Odwołująca się ze względu na swoje schorzenie jest osobą bardzo szybko i silnie denerwującą się, w efekcie powodując zaburzenia koncentracji i drżenie rąk, co z kolei stało się bezpośrednią przyczyną nieukończenia szkoły zawodowej oraz niepowodzenia w podjęciu pracy zarobkowej. Ubezpieczona do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej nie chorowała. Ubezpieczona miała problemy z uchem i przeprowadzono u niej operację. Wówczas też lekarz stwierdził jakieś niepokojące objawy i matka ubezpieczonej zaczęła jeździć z nią do W., bo ubezpieczona przestała też rosnąć i obecnie ma tylko 1,40 wzrostu. W W. stwierdzono u ubezpieczonej chorobę Turnera. Ubezpieczona leczyła się także w Poradni Genetycznej przy Szpitalu im. A. (...) w B.. Ubezpieczona miała takie objawy, że jak się zdenerwowała to mdlała albo występowało u niej bicie serca, co powodowało konieczność wzywania pogotowie. Ubezpieczona miała kłopoty z pamięcią. Ubezpieczona nie pracuje, mieszka razem z bratem i córką siostry A. K..

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 18.05.2015 r. w B. ubezpieczona została uznana za całkowicie niezdolną do pracy - data powstania całkowitej niezdolności do pracy: przed 16-tym roku życia. Od wydanego orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Prezes ZUS zgłosił zarzut wadliwości. W następstwie tego przekazał sprawę do rozpatrzenia Komisji Lekarskiej ZUS. Orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS Nr 04006 z dnia 08.06.2015 r. w B., ubezpieczona została uznana za całkowicie niezdolną do pracy - data powstania całkowitej niezdolności do pracy została ustalona po 16-tym i po 25-tym roku życia tj. po 21.11.1976r. ZUS przyznał Ubezpieczonej od 01.10.2003r. rentę socjalną na podstawie tego, że Ubezpieczona była zaliczona do drugiej grupy inwalidów na stałe - rentę przyznano na stałe.

Wniosek o rentę rodzinną ubezpieczona zgłosiła 16.04.2015 r.

-dowód : zeznania świadków A. K. i J. K.-zapis protokołu rozprawy k. 78, dokumenty i wniosek w aktach rentowych.

Zaskarżoną decyzją pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do wojskowej renty rodzinnej, powołując się na orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 8.06. 2015 roku, która uznała, że ubezpieczona jest osobą całkowicie niezdolną do pracy ale jako datę powstania niezdolności wskazano –po 16 roku życia i po dniu 21.11.1976 r.

okoliczności bezsporne

W celu weryfikacji ustaleń dokonanych przez lekarzy organu rentowego Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy: psychiatry i psychologa w celu ustalenia, czy ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy, z jakiego powodu oraz ustalenia czy ta niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia oraz celem ustosunkowania się do istniejących w sprawie orzeczeń lekarskich, a w szczególności orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia z dnia 25.03.1991 r., które uznało, iż inwalidztwo istnieje u ubezpieczonej od dzieciństwa, orzeczenia komisji lekarskiej z dnia 11.05.1993 r., w którym stwierdzono, że nie można ustalić daty inwalidztwa oraz orzeczenia lekarza orzecznika z dnia 18.05.2015 r., który orzekł że niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia oraz orzeczenia komisji lekarskiej z 8.06.2015 r. ustalającego datę powstania całkowitej niezdolności do pracy po 16 roku życia i po 21.11.1976 r.

Biegli lekarze sądowi swojej opinii wskazali na to, że ubezpieczona była leczona psychiatrycznie od dzieciństwa, również stacjonarnie w 1978r. w T. a obecnie jest leczona ambulatoryjnie z powodu stanów lękowych, okresowej nadpobudliwości, skąpej aktywności celowej, nieporadności. Badanie psychologiczne w 1991r wykazało upośledzenie lekkie (II=65, IIsł.=69,

II bezsł.=66, cechy organicznego uszkodzenia CUN.

Biegli po przeprowadzeniu dowodu z dokumentów, analizie akt sprawy i badaniu ubezpieczonej, stwierdzili u ubezpieczonej chorobę podstawową w postaci upośledzenia umysłowego stopnia lekkiego, Zespół Turnera a jako choroby współistniejące wskazali nadciśnienie tętnicze, obustronny niedosłuch, hirsutyzm.

Oceniając stan psychiczny ubezpieczonej biegli podali, że ubezpieczona funkcjonuje intelektualnie w obszarze upośledzenia umysłowego stopnia lekkiego. U badanej rozpoznano cechy organicznego uszkodzenia CUN. Podstawowym problemem rozwojowym u badanej - od urodzenia jest wada genetyczna pod postacią zespołu Turnera. U ubezpieczonej zespół ten daje kliniczne objawy pod postacią niskiego wzrostu (136 cm), pierwotnego braku miesiączki i braku cech płciowych typowych dla płci żeńskiej a trzeciorzędowe cechy owłosienia jak u płci męskiej, wczesny rozwój choroby wieńcowej i miażdżycy, uszkodzenie słuchu. U ubezpieczonej występuje również upośledzenie umysłowe, które występuje u około 10 % przypadków zespołu Turnera.

Biegli podkreślili, że ubezpieczona już jako dziecko przejawiała zaburzenia w adekwatnym rozwoju psychicznym. Przejawiało się to w trudnościach edukacyjnych związanych z upośledzeniem poznawczym oraz znacznym obniżeniem zdolności manualnych, co nie pozwoliło ubezpieczonej na zdobycie nawet prostego zawodu w warunkach szkoły specjalnej. Na trudności edukacyjne wpływały również bardzo częste choroby uszu. znaczne osłabienie słuchu. Wszystkie te problemy już wówczas wskazywały na organiczne zmiany w centralnym układzie nerwowym.

U ubezpieczonej występowały również zakłócenia w rozwoju emocjonalno –społecznym, była ona dzieckiem wrażliwym, nerwowym, nie umiejącym adekwatnie do wieku regulować wyrażania emocji i wchodzić w relacje społeczne już jako nastolatka leczona psychiatrycznie.

Zdaniem biegłych ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu sprzężenia upośledzenia umysłowego, organicznych zaburzeń osobowości i niedosłuchu obustronnego. niezdolność ubezpieczonej do pracy powstała w okresie rozwojowym, przed 16 rokiem życia i jest związana z jej wrodzonym zespołem genetycznym - Zespołem Turnera, który u ubezpieczonej przebiegał w aspekcie psychologicznym niekorzystnie, bo z upośledzeniem intelektualnym, które nie pozwoliło na zdobycie żadnego wykształcenia i osłabiło relacje społeczne. Do tego przyczyniło się też uszkodzenie słuchu i nadwrażliwość na sytuacje stresujące - na tle organicznym.

Biegłe podzieliły orzeczenie Komisji Lekarskiej ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 25.03.1991r., że inwalidztwo ubezpieczonej istnieje od dzieciństwa oraz Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 18.05.2015r. że całkowita niezdolność do pracy powstała u Ubezpieczonej przed 16 rokiem życia.

-dowód: protokół oraz opinia biegłych z dnia 15.10.2016 r. k.94-97 akt sądowych

W opinii uzupełniającej wydanej na zlecenie Sądu biegli stwierdzili, że całkowita niezdolność do pracy ubezpieczonej powstała przed 16 rokiem życia i ma charakter trwały.

-dowód: opinia uzupełniająca z dnia 18.01.2017 r. k 127

Po zapoznaniu się z wydaną przez biegłych opinią pozwany organ rentowy nie wniósł do niej zastrzeżeń. Ubezpieczona zgodziła się także z wnioskami opinii biegłych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Sąd podzielił opinię wydaną przez biegłych sądowych, uznając, iż opinia biegłych jest bardzo wnikliwa i wyczerpująca i zgodna w swoich ustaleniach i wnioskach z zeznaniami świadków, którym dał wiarę, bowiem opisali oni spontanicznie stan zdrowia ubezpieczonej.

Opinia biegłych została oparta na starannej ocenie materiału dowodowego zebranego w sprawie, dokumentacji lekarskiej oraz wynikach badań przedmiotowych. Opinia biegłych (podstawowa i uzupełniająca) zostały właściwie uzasadnione, a ponadto wnioski w nich zawarte nie nasuwały wątpliwości, co do ich trafności, zatem brak było podstaw do dalszego prowadzenia postępowania dowodowego, tym bardziej , że strony postępowania nie zgłosiły do opinii żadnych zastrzeżeń. Biegli są bowiem doświadczonymi specjalistami z tych dziedzin medycyny, które odpowiadały schorzeniu ubezpieczonej. Stanowisko swoje fachowo, logicznie i bardzo wyczerpująco uzasadnili.

Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów wedle własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena, dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a nadto winna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Sąd w całości podzielił wnioski wynikające z przedłożonej opinii oraz opinii uzupełniającej biegłych. Podzielić należy stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 15 lutego 1974r. (sygn. II CR 817/73), iż do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c. Jeżeli zatem Sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, to nie ma potrzeby żądania ponowienia lub uzupełnienia tego dowodu (por. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999r. sygn. II UKN 96/99, z dnia 6 marca 1997r. II UKN 23/97, z dnia 21 maja 1997r., II UKN 131/97, z dnia 18 września 1997r., II UKN 260/97). Dowód ten, jak podkreśla się w orzecznictwie, podlega ocenie Sądu przy zastosowaniu art. 233 § 1 k.p.c., na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (zob. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 7 listopada 2000r. I CKN 1170/98, uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 listopada 2002r. V CKN 1354/00).

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 330) - wojskowa renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny zmarłego emeryta lub rencisty wojskowego. Renta rodzinna przysługuje na zasadach i w wysokości określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. O niezdolności do pracy i stopniu tej niezdolności w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

uprawnionych członków rodziny orzeka lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 24 pkt 4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r.).

Zgodnie natomiast z art. 68 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 oraz pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat,
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (ust. 1). Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (ust. 2). Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Zgodnie natomiast z treścią art. 13 ust. 1 ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji (pkt 1); możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (pkt 2).

Ubezpieczona, co wynika w sposób nie budzący wątpliwości z zebranego w sprawie materiału dowodowego a w szczególności opinii biegłych, których wnioski Sąd Okręgowy w pełni podzielił, stała się całkowicie niezdolna do pracy przed ukończeniem 16 roku życia, spełniając warunki określone w cytowanych przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję ZUS, przyznając ubezpieczonej prawo do wojskowej renty rodzinnej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1.04.2015 r. na stałe.

W punkcie 2 wyroku stwierdzono, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów (ust. 3). Artykuł 118 ustawy o emeryturach i rentach dotyczy możliwości przesunięcia terminu do wydania decyzji wyłącznie w toku postępowania przed organem rentowym i to tylko wtedy, gdy decyzja nie może być wydana z powodu konieczności przeprowadzenia przez organ rentowy dodatkowego postępowania wyjaśniającego. Taka sytuacja zachodziła w niniejszej sprawie, bowiem ustalenie stanu zdrowia ubezpieczonej możliwe było dopiero po przeprowadzeniu postępowania dowodowego a w szczególności zeznań świadków, których wysłuchanie przed organem rentowym nie było dopuszczalne.

W punkcie 3 wyroku orzeczono o kosztach zastępstwa prawnego na podstawie art.98 k.p.c. oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSO Ewa Milczarek